

создать рынок для большого количества освобождающейся древесины, новая развивающаяся концепция прежде всего предопределяет согласованное, быстрое развитие деревообрабатывающей промышленности. Необходимую для этого древесину лесное хозяйство юлагодаря планоному хозяйствованию за первые два десятилетия обеспечило для следующей генерации.

Dr. Madas A.: PLANWIRTSCHAFT IN DER FORSTWIRTSCHAFT.

In Ungarn kann es mit Zahlen bewiesen werden, dass es im kapitalistisch-feudalen System unmöglich ist, durch die juristische Regelung der Wirtschaft bzw. durch die Verpflichtung zur Herstellung und Durchführung der forstwirtschaftlichen Betriebspläne eine die Interessen des Landes berücksichtigende Forstwirtschaft zu erreichen. Die Voraussetzungen einer Planwirtschaft konnten dadurch gesichert werden, dass die Befreiung des Landes die Agrarreform ermöglichte und dass die Arbeiterklasse die Macht übernahm. Der erste Dreijahrplan (1947—49) beseitigte die Folgen des Krieges und sorgte für die Grundlagen der raschen Entwicklung der Volkswirtschaft. Während des ersten Fünfjahrplans (1950—54) wurden die forstwirtschaftspolitischen Richtlinien entwickelt, auf denen auch die heutige Wirtschaft beruht. Ihre Hauptzielsetzungen sind: die Vergrößerung der Waldfläche — die Erhöhung der Quantität und des Wertes der auf der Flächeneinheit erzeugbaren Holzmasse — die technische Förderung der Forstwirtschaft — die Gründung einer zeitgemässen Holzbearbeitungsindustrie — die Einschränkung des Holzverbrauches und die Anwendung der Holzersatzstoffe — die Geltendmachung der Wohlfahrtsfunktion des Waldes — die Begründung langfristiger Entwicklungspläne — die Deckung des Holz mangels aus den befreundeten Ländern, vor allem aus der Sowjetunion. Der zur Zeit gültige dritte Fünfjahrplan (1966—70) beruht auf einer langfristigen Konzeption, dennoch zeigte sich bei seiner Durchführung die Notwendigkeit einer Weiterentwicklung. Es wurde festgestellt, dass jährlich wesentlich mehr Holz eingeschlagen werden kann, als langfristig vorgesehen wurde. Es muss daher die Entwicklung einer zeitgemässen Holzbearbeitungsindustrie vorverlegt werden, noch in diesem Zeitraum muss mit dem Bau eines grossen Zellstoff- und Papierwerks begonnen werden und es müssen Absatzmöglichkeiten für das stets zunehmende Holzaufkommen gesucht werden. Die neue Konzeption, die sich jetzt entfaltet, sieht vor allem die übergestimmte, schnelle Entwicklung der holzbearbeitenden Branchen vor. Die dazu nötigen Rohstoffe hat die Forstwirtschaft in den ersten zwei Jahrzehnten der Planwirtschaft der kommenden Generation gesichert.

Erdeink területének és állapotának változása a felszabadulás óta

D. R. SALI EMIL

Hazánk felszabadulását követően — éppen a felszabadulás révén — az erdőgazdálkodás fejlesztése terén is olyan lehetőségeket kaptunk, amelyeknek történelmi jelentőségét az azóta elért eredmények rendszeres számbavételével, valójában csak hosszabb időszak eltelte után tudjuk felmérni. Az erdészeti dolgozókra felelős és megtisztelő feladat hárult már azzal, hogy a kezdet kezdetén állami tulajdonba került az ország erdeinek háromnegyed része és ebben már 1946-tól olyan gazdálkodást kellett folytatniok, amely az egész dolgozó nép érdekeit szolgálja.

A múlt öröksége erdőkben sem volt kedvező. A lerombolt vagy kifosztott gyárak, a lerombolt városok és közlekedés, a kifosztott mezőgazdaság mellett az erdők is hasonló képet mutattak.

A mai, megnövekedett erdőterületünkhöz viszonyítva is 6—7 évi üres vágásterület, a területileg 40⁰/₀-ot megaladó sarjerdőarány, a kedvezőtlen fajfajösszetétel gondjaival kellett számolnunk. Az üres vágásterületek felszámolása húsz évet vett igénybe, mert 1966-ban értük el országosan azt az állapotot, hogy a véghasználatok nyomán a rendszeresen adódó vágásfelújítási kötelezettségnek kell eleget tennünk.

Számszerűen legvilágosabban érzékelhető eredmény az erdőgazdálkodásban az erdők területének jelentős növekedése. Az 1921. évi 1 098 486 hektárról 1946-ig 1 125 129 hektárra, tehát kerekén 27 ezer hektárral nőtt az erdők területe. 1967 közepén 1 450 838 hektár erdőt tartunk számon. A növekedés kere-

Magyarország erdősültsége az 1967. évben

	Megye, ill. országrész	Népesség 1967 elején	Összes	Erdő	Erdősültség	
			terület, hektár		ha/1000 fő	%
Dunántúl	Baranya	420 000	453 323	91 361	228	20,2
	Fejér	390 000	437 378	48 770	125	11,2
	Győr-Sopron	400 000	401 220	59 288	148	14,8
	Komárom	300 000	225 151	57 065	191	25,4
	Somogy	360 000	608 259	131 251	365	21,6
	Tolna	260 000	360 875	49 172	189	13,6
	Vas	280 000	334 047	81 273	290	25,1
	Veszprém	410 000	518 647	137 429	336	26,5
	Zala	260 000	328 399	87 952	339	26,8
	Összesen ...	3 080 000	3 667 299	743 561	286	20,3
Alföld	Bács-Kiskun	560 000	836 198	93 064	166	11,1
	Békés	440 000	566 889	17 857	41	3,2
	Csongrád	440 000	426 229	21 470	49	5,0
	Hajdú-Bihar	510 000	621 187	47 801	94	7,7
	Pest	2 830 000	691 871	125 258	44	18,1
	Szabolcs-Szatmár	550 000	593 552	48 493	88	8,2
	Szolnok	440 000	557 103	19 503	44	3,5
	Összesen ...	5 770 000	4 293 029	373 446	65	8,7
Észak	Borsod	770 000	724 763	177 363	231	24,7
	Heves	340 000	363 772	76 468	222	21,0
	Nógrád	240 000	254 426	80 000	333	31,4
	Összesen ...	1 350 000	1 342 961	333 831	247	24,8
Magyarország összesen		10 200 000	9 303 289	1 450 838	142	15,6

ken 325 ezer hektár az 1946. évihez képest, tehát közel 29⁰/₀-kal több az erdőnk. Az erdők az ország egész területének 15,6⁰/₀-át foglalják el a felszabaduláskori 12,1⁰/₀-kal szemben.

Az erdők területe nemcsak országosan alakult kedvezően, hanem azon belül is. A Dunántúlon 16,5⁰/₀-ról 20,3⁰/₀-ra, az Alföldön 4,7⁰/₀-ról 8,7⁰/₀-ra, Észak-Magyarországon 22,8⁰/₀-ról 24,8⁰/₀-ra nőtt az erdők területi aránya. A legszámottevőbb viszonylagos növekedés az Alföldön következett be: itt 85⁰/₀-kal több erdőnk van, mint a felszabadulás idején. Az erdők területe gyorsabban nőtt, mint az ország népessége: 1946-ban 125 hektár, 1967-ben 142 hektár erdő jut ezer lakosra.

Az erdők területének növekedésében tükröződnek a népgazdaság egészében, elsősorban a mezőgazdaságban elért eredmények. Adódtak időszakok, amelyekben az erdőtelepítés, a fásítás céljára nehezebben kaptunk területeket. Érthető és indokolt, hogy a mezőgazdasági földeket 1961. óta törvény védi. Magától értetődő jelenség volt, hogy a törvény végrehajtásának első három-négy esztendejében a korábbi évekéhez képest kevés területet kaptunk erdősítésre és fásításra. Ezek az évek egyébként is egybeestek a mezőgazdaság nagy átalakulásának időszakával. A mezőgazdaság fejlesztésében elért eredmények az utóbbi években már megmutatkoznak, s a mezőgazdasági termelés intenzívebbé válása együtt jár a rendelkezésre álló földek hasznosításának újabb megvizsgálásával. A területegységre eső hozamok növekedése azt is jelenti,

hogy a költségesebb mezőgazdasági termelésből a viszonylag leggyengébb termőerejű földeket kibocsátják erdősítés céljára.

Egyes erdőknek más művelés vagy hasznosítás céljára történő átalakítása állandó folyamat. Az 1965-ben hozott egyik kormányrendelet intézményessé tette annak megvizsgálását, mely erdőterületek alakíthatók át gazdaságosan tartós szántóföldi nagyüzemű hasznosításra. Bár ez a felülvizsgálat még nem ért véget, már most megállapítható, hogy az ilyen célra átadandó erdők területe nem fogja elérni 1990-ig a 15 ezer hektárt.

Helyes megemlítenünk, hogy az ország fatermőbázisát erőteljesen növelik — a művelési ág megváltoztatása nélkül — a mezőgazdasági cellulóznyárasok is. Az erdők területének pozitív és negatív irányú változásával kapcsolatban egyértelműen megállapíthatjuk, hogy az említett 325 ezer hektáros növekedés olyan pozitív egyenleg, amely biztos alapja a fakitermelés további növelésének.

Erdeink területén belül a fajok összetétele is jelentősen módosult. Ebben a leghatékonyabb eszköz az erdőtelepítések és a mesterséges erdőfelújítások fajokainak megválasztása, kisebb mértékben a tisztítások és a gyéritések során az elegyarány megváltoztatása. Az 1946. évi erdőleltár adataihoz képest a nemesítőgyekek területaránya 29%-ról 26%-ra, a csertölgyé 19%-ról 18%-ra, a bükké 12%-ról 9%-ra csökkent. Kissé nőtt az akác területaránya, jóval nagyobb mértékben a nyáráké és a fenyveseké.

Bár a felszabadulás idejére vonatkozó adat az *eredetarányra* nem áll rendelkezésünkre, az erdőgazdasági üzemtervek sorra következő számadatai alapján egyértelműen következtethetünk arra, hogy *a tendencia itt is határozottan kedvező*, bár az ütem nem eléggé gyors. E téren a tisztítások és a gyéritések során kell következetesebben érvényesítenünk a követelményeket az eredet tekintetében vegyes faállományokban.

Erdeink korosztályviszonyai a felszabadulás óta eltelt időszakban egészében javultak. Egyes fajok esetében azonban a korosztályok kedvezőtlenül alakultak. Ezek közül közismerten a csertölgyet szükséges említenünk, amelyből jelentős tartalékok gyűltek fel. A következő évek egyik alapvető feladata a csertartalékok hasznos feldolgozásának megoldása. A csertölgyéhez hasonló problémák tapasztalhatók az akácban és a gyertyánban is. A korosztályviszonyokra végül rányomja a bélyeget az, hogy a nagy erdőtelepítések és a felszabadulás előtti vágásterületek felszámolása folytán a húsz évesnél fiatalabb faállományok erdeink területének 40%-ánál nagyobb részét foglalják el. Az ezekben adódó növedék teljes egészében csak akkor fogható meg, ha ezek vágáséretté válnak. Mindaddig kényszerítő körülmények miatt is növekszik élőfakészletünk.

Az erdők élőfakészlete igen jelentősen gyarapodott. A felszabadulás idejére vonatkozó megbízható adat nem áll rendelkezésünkre, számítással azonban kb. 110—115 millió m³-ben állapíthatjuk meg az 1945. évi élőfakészletet. Legújabb adataink szerint 1967-ben az élőfakészlet már meghaladja a 170 millió m³-t. Az 50—55%-os növekedésben legfőbb tényező az erdőterület gyarapodása, de hatással van a fajokösszetétel változása és a korosztályviszonyok módosulása is.

Az élőfakészlet változásának évi mérése a feladat természeténél fogva igen bonyolult feladat volna. Számítással kapott adatok azt mutatják, hogy az erdők évi növedéke meghaladja a 7 millió m³-t. 1967-ben e növedéknek kb. 70%-át termeljük ki, az élőfakészlet tehát mintegy két millió m³-rel növekszik.

Erdeink jellemző adatainak közelebbi megismerése vezethetett arra a felismerésre, hogy a kitermelés növelhető.

A két világháború közti években átlagosan 3,5 millió bruttó m³ fát termeltek ki az ország erdeiből. Ez évben — az eddigi tévyszámok alapján következtetve — 5 millió bruttó m³-es fakitermelés várható. A kitermelt fa mennyiségében elért növekedés mintegy 43⁰/₀-os. 1980-ra szóló terveink szerint — az erdők állapotának további javítása érdekében is — elérjük a 7 millió bruttó m³-t, tehát a két világháború közti évek fakitermelésének kétszeresét.

Az erdőkben rejlő lehetőségek kihasználását egyre inkább gátolja az a mindinkább élesedő ellentmondás, hogy fában és fatermékekben a kereslet egyre nő, s megfelelő ipari kapacitás és technológia hiányában a hazai faanyagokban értékesítési gondokkal küzdünk. Az erdészet egyik legalapvetőbb feladata a következő években a szükséges ipari kapacitások megteremtésének szorgalmazása. E nélkül ugyanis — legalább időlegesen — kárbaveszne annak a nagy erőfeszítésnek egy része, amelyet a népgazdaság a felszabadulás után az erdőgazdálkodás fejlesztése érdekében tett.

Rövid tanulmányunkban igyekeztünk rávilágítani azokra a nagy változásokra, amelyek hazánk erdeiben, erdeink állapotában a felszabadulás óta bekövetkeztek.

Minden változást nem említettünk, ezt nem is tekintettük célnak. A nagy változások nemcsak az erdőket érték, hanem azokat az embereket is, akik tevőlegesen hozzájárultak munkájuk eszközének és tárgyának, az erdőnek a megváltoztatásához.

Д-р Э. Шалу: ИЗМЕНЕНИЕ ТЕРРИТОРИИ И СОСТОЯНИЯ ЛЕСОВ ВЕНГРИИ ПОСЛЕ ЕЁ ОСВОБОЖДЕНИЯ

После освобождения перешедшие в государственную собственность леса в течение 6—7 лет не были лесостроены. Для ликвидации пробела понадобилось равно 20 лет. При этом сильно возросла лесная территория: около 325 тысяч га новых лесов, благодаря чему лесистость от 12,1% увеличилась до 15,6%. Изменился состав пород и запас древесины на корню увеличился на 50—55%. Заготовка древесины между двумя мировыми войнами составила 3,5 миллиона м³, а в этом году заготовим 5 миллионов м³ и к 1970 году запланировано заготовить 7 миллионов м³ древесины.

Заботу составляет только создание соответствующей мощности по переработке древесины.

Dr. Salı E.: ÄNDERUNGEN IN DER FLÄCHE UND IM ZUSTAND UNSERER WÄLDER SEIT DER BEFREIUNG.

Die infolge der Befreiung in Staatseigentum übernommenen Wälder waren mit einem Aufforstungsrückstand von 6 bis 7 Jahren belastet. Die Räumung dieses Rückstands nahm rund 20 Jahre in Anspruch. Daneben wurde auch die Gesamtfläche des Waldes erheblich — um 325 000 ha — vergrößert, wodurch das Bewaldungsprozent von 12,1% auf 15,6% erhöht wurde. Es veränderte sich die Holzartenzusammensetzung, der Anteil der Niederwälder wurde kleiner und der stehende Vorrat nahm um 50 bis 55% zu. Solange der jährliche Holzeinschlag im Zeitraum zwischen den Weltkriegen 3,5 Millionen fm betrug, werden in diesem Jahre 5 Millionen fm eingeschlagen und für 1980 ist der Einschlag von 7 Millionen fm vorgesehen. Es bereitet nur der Ausbau einer entsprechenden Industriekapazität zur Bearbeitung des Holzaufkommens gewisse Sorgen.

A szovjet tudományos eredmények és gyakorlati tapasztalatok hatása a magyarországi fásításokban

FEKETE GYULA

A második világháború, amely oly sok vér és anyagi áldozatot követelt, erdeinket sem kímélte meg a pusztítástól. A kíméletlen háborús rablógazdálkodás örökségként kizsárolt erdők, felújítatlan vágásterületek maradtak ránk.

Budapesten és az ország nagy részén még tombolt a háború és a fasiszta terror, amikor a győzelmesen előrenyomuló szovjet hadsereg által felszabadított keleti országrészekben már a szabad magyar nép akarataként kihirdették az 1945. évi földreform törvényt, mely alapja, forrása annak a hatalmas változásnak, ami felszabadulásunk óta erdőgazdálkodásunkban végbement.